

Spolufinancováno
Evropskou unií

Zpráva z průzkumu potřebnosti sociálních a návazných služeb poskytujících podporu a odlehčení osobám pečujícím o děti a dospělé se zdravotním postižením

Zpracovatel: Centrum pro komunitní práci západní Čechy

Americká 29

301 38 Plzeň

Centrum
pro komunitní práci
západní Čechy

Plzeň 2023

Obsah

1.	Kontext a cíle průzkumu	3
2.	Popis realizovaného průzkumu	4
3.	Výstupy z průzkumu a šetření	4
3.1	Příspěvek na péči ve vybraných regionech.....	4
3.2	Výstupy z dotazníkového šetření.....	6
4.	Shrnutí	12
5.	Doporučení	12
6.	Přílohy.....	14

1. Kontext a cíle průzkumu

Potřeba realizování průzkumu vzešla z jednání s maminkami z Klatov, které se zkontaktovaly s týmem projektu Místní akční skupiny Pošumaví¹ (dále jen MAS). Jedná se o maminky, které pečují o mladé dospělé osoby se zdravotním postižením a ve městě postrádají sociální a návazné služby pro své děti. Z úvodních jednání vyplynulo, že maminky postrádají zejména služby pro odlehčení od péče (např. odlehčovací služba, osobní asistence, hlídání apod.), volnočasové kroužky a pobytové služby ideálně v podobě chráněného bydlení komunitního typu. Uvítaly by, kdyby byl zajištěn komplex služeb tak, aby v každém období vývoje dítěte se zdravotním postižením mohly využít jejich pomoc a podporu. Zároveň by uvítaly služby, které budou kvalitní, vč. kvalitního personálu i při náročném chování klientů, a kde se děti budou dále rozvíjet, kde nebude jejich rozvoj stagnovat. Maminky k tomu vede náročnost péče o zdravotně postiženého člena rodiny, úbytek sil vlastních i členů rodiny s postupujícím věkem, vyčerpání, nemožnost se pracovně realizovat, nedostatek času pro sebe, partnery a další děti. Některé služby pro osoby se zdravotním postižením jsou ve městě a regionu poskytovány, řada služeb však chybí a rodiny za nimi musí dojíždět někdy i mimo Plzeňský kraj. Z jednání vzešla potřeba blíže zmapovat potřebnost sociálních a návazných služeb pro rodiny pečující o zdravotně postižené osoby.

Neformální pečující hrají nezastupitelnou úlohu v systému sociální péče, která je v České republice poskytována seniorům a osobám závislým na pomoci druhé osoby. Důležitost neformální péče zdůrazňuje také Národní strategie rozvoje sociálních služeb 2016-2025, kterou v roce 2015 zveřejnilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV): „Tato forma bezplatné péče je mimořádně důležitou součástí systému dlouhodobé péče, podle kvalifikovaných odhadů 70–90 % veškeré sociální a zdravotní dlouhodobé péče je poskytováno rodinnými příslušníky nebo jinými pečujícími. Neformální péče má významný jak ekonomický, tak společenský přínos. Zásadně přispívá k rodinné soudržnosti a mezigenerační solidaritě.“²

Průzkum byl realizován v rámci projektu „Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví“, který probíhá na území MAS od února 2023 do konce ledna 2026. Projekt realizuje MAS Pošumaví za partnerské spolupráce Centra pro komunitní práci západní Čechy a je zaměřený na podporu komunitního života a podporu neformálních pečujících v obcích na území MAS.

Cílem průzkumu bylo získat informace o potřebnosti sociálních a návazných služeb poskytujících podporu a odlehčení osobám pečujícím o děti a dospělé se zdravotním postižením. Na základě těchto zjištění pak definovat jednotlivá doporučení a aktivity vedoucí k řešení případných zjištěných problémů. Vzhledem k tomu, že případné nově vzniklé služby mohou být spádové pro obyvatele širšího regionu, byly v průzkumu mapovány potřeby rodin z Horažďovicka, Sušicka, Klatovska a Domažlicka. Cílovou skupinou průzkumu byly osoby pečující o svého blízkého, ať už se jedná o dítě či dospělého se zdravotním postižením.

Cílem předkládané zprávy je prezentovat výstupy z realizovaného průzkumu. Zpráva bude předána a případně projednána s vedoucími sociálních odborů městských úřadů obcí s rozšířenou působností ve zmíněných regionech nebo na setkáních v rámci komunitního plánování sociálních služeb.

¹ Jedná se o projekt „Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví“.

² Národní strategie rozvoje sociálních služeb v ČR 2016-2025, MPSV, Praha 2015

2. Popis realizovaného průzkumu

Zdrojem informací o řešené problematice byla jednak sekundární kvantitativní data zaměřená na počet osob se zdravotním postižením (dále jen OZP) ve vybraných regionech. Tato data jsou prezentována v první části zprávy. A jednak data primární, kdy se jednalo o dotazníkové šetření mezi pečujícími osobami v daných regionech, zaměřené na potřebnost sociálních služeb poskytujících podporu a odlehčení pečujícím osobám, na potřebnost volnočasových aktivit a informovanost o službách. Tato data jsou prezentována v druhé části zprávy, která je na některých místech doplněna příspěvky rodičů uvedenými v dotazníku v části pro připomínky či doplnění k tématu průzkumu.

Dotazníkové šetření probíhalo online, v období 21.4. až 31.5.2023, kdy dotazník vyplnilo celkem 33 pečujících osob. Dotazník je uveden v příloze 1. Výzva k účasti na dotazníkovém šetření byla široce šířena mezi pečující osoby: informace o dotazníkovém šetření byla zaslána všem starostům obcí v SO ORP Sušice, Horažďovice, Klatovy, Domažlice, pracovním sociálních odborů městských úřadů, sociálním službám a školám se speciálním vzděláváním s prosbou o předání informací o průzkumu jejich občanům a klientům. Informace byla také zveřejněna v obecních zpravodajích, na webových stránkách zmíněných ORP, na sociálních sítích a také na nástěnkách úřadů práce (dále jen ÚP). O možnosti zaslat informaci o průzkumu pečujícím osobám z řad klientů ÚP, kteří pobírají příspěvek na péči, bylo komunikováno s Krajskou pobočkou ÚP v Plzni, nicméně to nebylo umožněno.

3. Výstupy z průzkumu a šetření

3.1 Příspěvek na péči ve vybraných regionech

Jedním z ukazatelů, který může přiblížit počet osob závislých na pomoci jiné osoby, je sociální dávka příspěvek na péči (dále jen PnP). Na tuto dávku mají dle zákona o sociálních službách nárok osoby, které jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislé na pomoci jiné osoby. Výše příspěvku je odvozována od stupně závislosti na pomoci (I. až IV. stupeň). PnP je tedy vyplácen především osobám se zdravotním postižením a seniorům a je určen výhradně k zajištění sociální péče příjemci příspěvku, a to prostřednictvím sociální služby, rodinného příslušníka či jiné osoby. Příspěvek je přiznáván, nebo jeho výše je měněna, na základě místního šetření a posouzení posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení. Příspěvek vyplácí příslušné kontaktní pracoviště ÚP ČR.

Následující tabulka 1 zobrazuje počty vyplacených PnP za březen 2023 v následujících správních obvodech obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP): Domažlice, Klatovy, Sušice a Horažďovice, rozdělené dle stupně závislosti a dle věkových kategorií. Z tabulky vyplývá, že v každém SO ORP je nejvíce PnP vypláceno osobám starším 65 let, a to nejvíce ve II. stupni, který je následován III. a I. stupněm závislosti – na Klatovsku představují tyto příspěvky 65 % počtu všech vyplacených příspěvků na péči, na Domažlicku a Sušicku necelé ¾ všech vyplacených příspěvků (73,2 resp. 74,1 %) a na Horažďovicku dokonce 80 %.

Ve věkové kategorii 0-17 let jsou příspěvky na Klatovsku, Domažlicku a Sušicku nejvíce vypláceny v I. stupni závislosti, na Horažďovicku ve II. stupni. Naopak nejméně PnP je v této věkové kategorii vypláceno ve IV. stupni na Klatovsku a Sušicku a III. stupni na Domažlicku a Horažďovicku. Podíl počtu PnP v jednotlivých stupních ve věkové kategorii 0-17 let na všech vyplacených PnP se v jednotlivých regionech pohybuje od 0,8 % (Sušice, IV. stupeň) do 3,5 % (Klatovy, I. stupeň).

Příspěvky vyplácené osobám ve věku 18-64 let jsou na Domažlicku, Sušicku a Horažďovicku nejvíce vypláceny ve II. stupni závislosti, na Klatovsku ve IV. stupni. Nejméně je ve všech regionech, vyjma Klatovska, vypláceno ve IV. stupni. Podíl počtu PnP v jednotlivých stupních ve věkové kategorii 18-64 let na všech vyplacených PnP se v jednotlivých regionech pohybuje od 1,9 % (Sušice, IV. stupeň) do 7,3 % (Klatovy, IV. stupeň).

Tabulka 1. Struktura vyplacených PnP za březen 2023 ve vybraných SO ORP Plzeňského kraje

	I. stupeň			II. stupeň			III. stupeň			IV. stupeň		
	0-17	18-64	65+	0-17	18-64	65+	0-17	18-64	65+	0-17	18-64	65+
ORP Klatovy	72	91	271	53	146	462	40	132	378	31	149	229
ORP Domažlice	51	104	253	21	113	413	19	89	412	21	37	165
ORP Sušice	32	64	213	18	78	386	19	70	214	10	23	86
ORP Horažďovice	11	19	92	13	33	151	5	31	114	6	19	67

Zdroj: MPSV ČR

Tabulka 2 zachycuje počty vyplacených příspěvků na péči dle jednotlivých věkových kategorií v březnu 2023 a počty příspěvků, které byly vyplaceny do registrované pobytové sociální služby (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením, týdenní stacionáře, chráněné bydlení, azylové domy, domy na půl cesty a sociální služby poskytované v lůžkových zdravotnických zařízeních). Z tabulky vyplývá, že ve všech stupních závislosti je ve věkové kategorii 0-17 let jen velmi malé procento příspěvků na péči vypláceno do pobytové sociální služby (Klatovy 1,5 %, Domažlice 2,7 %, Sušice 0 %, Horažďovice 8,6 %). V kategorii 18-64 let se jedná průměrně o 6,4 % na Domažlicku, Sušicku a Horažďovicku, na Klatovsku je podíl příspěvků vyplacených do pobytové služby vyšší, a to 32,6 %. V kategorii seniorů je na Sušicku a Horažďovicku cca 15 % příspěvků na péči na vypláceno do pobytové sociální služby, na Klatovsku a Domažlicku se jedná téměř o ¼ příspěvků.

Z dat nelze vyčíst, kolik osob, kterým není vyplácen příspěvek do pobytové služby, užívá terénní sociální služby. Z tabulky vyplývá, že na území MAS se nachází zhruba následující počet osob ve všech stupních závislosti, které buď využívají, nebo by mohly využívat nějakou sociální službu: 413 dětí a mladých lidí do 17 let, 985 dospělých osob a 3 066 seniorů ve věku nad 65 let.

Tabulka 2. Struktura vyplacených PnP za březen 2023 a příspěvků s registrovanou pobytovou soc. službou

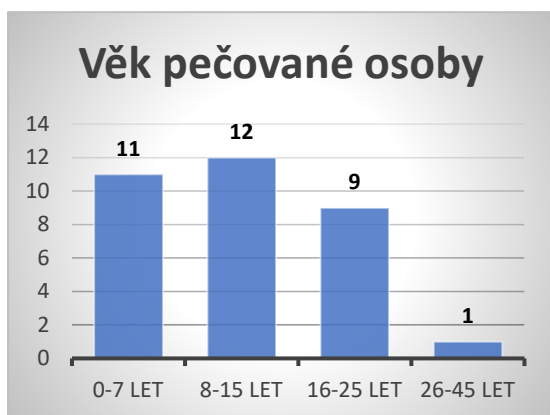
	Celkem za všechny stupně PnP			Z toho s registrovanou pobytovou soc. službou		
	0-17	18-64	65+	0-17	18-64	65+
ORP Klatovy	196	518	1 340	3	169	331
ORP Domažlice	112	343	1 243	3	25	307
ORP Sušice	79	235	899	0	12	138
ORP Horažďovice	35	102	424	3	7	64

3.2 Výstupy z dotazníkového šetření

Základní údaje o respondentech

Bydliště pečované osoby

Z celkového počtu 33 pečujících osob, které se do dotazníkového šetření zapojily, jich 16 pochází z ORP Klatovy, 8 z ORP Domažlice, 4 z ORP Sušice a z ORP Horažďovice. 1 osoba bydliště neuvedla.

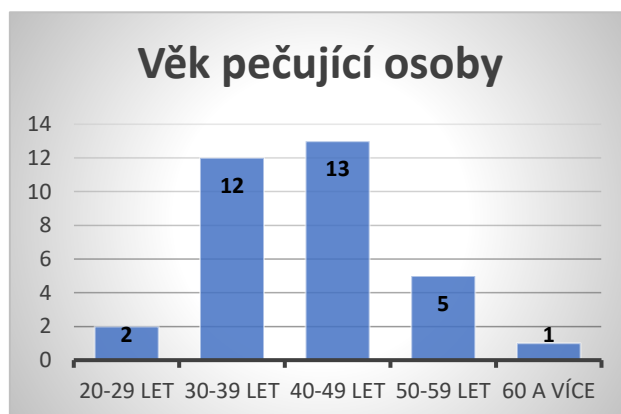

Věk pečované osoby

Nejvíce se do průzkumu zapojily osoby, které pečují o dítě ve věku 8-15 let (12 osob) a ve věku 0-7 let (11 osob). O mladého dospělého ve věku 16-25 let pečuje 9 respondentů a 1 respondent pečuje o osobu ve věku 26-45 let.

Věk pečující osoby

Nejpočetnější skupinou respondentů jsou pečující osoby ve věku 40-49 let (13 osob), následované skupinou 30-39 let (12 osob). Dále se průzkumu zúčastnilo 5 osob ve věku 50-59 let, 2 osoby ve věku 20-29 let a 1 osoba starší 60 let.

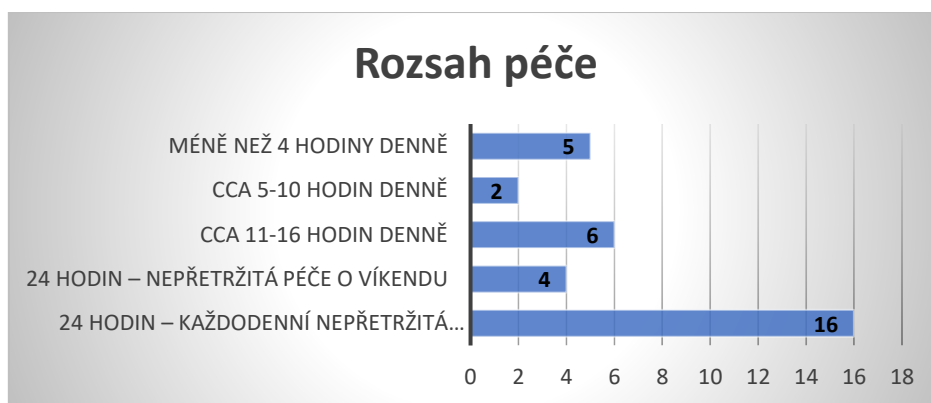
Zdravotní omezení a rozsah péče

Zdravotní omezení pečované osoby

Nejvíce respondentů pečuje o osobu s kombinovaným postižením (7 osob) a s autismem a chováním náročným na péči (také 7 pečujících). Dále pak o osobu s mentálním postižením (4 osoby) a mentálním postižením a autismem (5 osob). Po jedné osobě se průzkumu zúčastnily pečující o osoby s tělesným postižením a různými dalšími kombinacemi, jako např. tělesné a mentální postižení, kombinované postižení a nemoc apod.

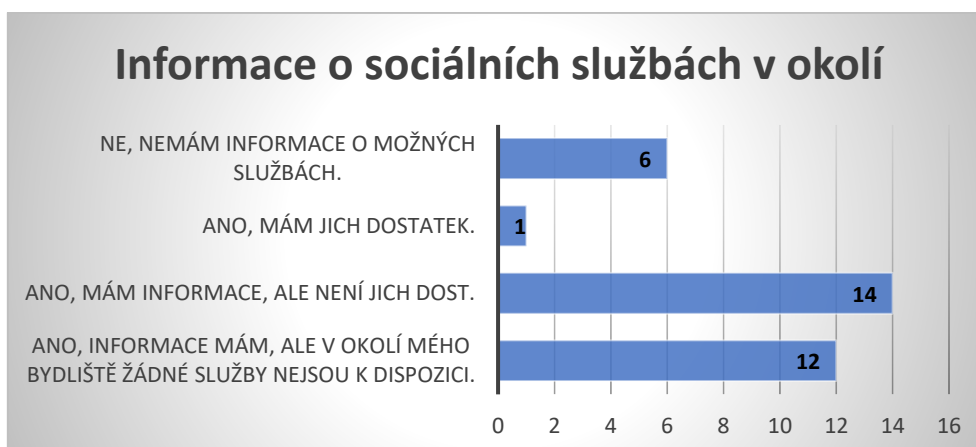
Rozsah péče o blízkého

Přibližně polovinu respondentů, 16 osob, tvoří pečující, kteří zajišťují nepřetržitou každodenní péči. Dále se průzkumu zúčastnilo 6 osob, které pečují o blízkého 11-16 hodin denně, 5 osob pečujících méně než 4 hodiny denně, 4 osoby pečující nepřetržitě o víkendu a 2 osoby zajišťující péči cca 5-10 hodin denně.

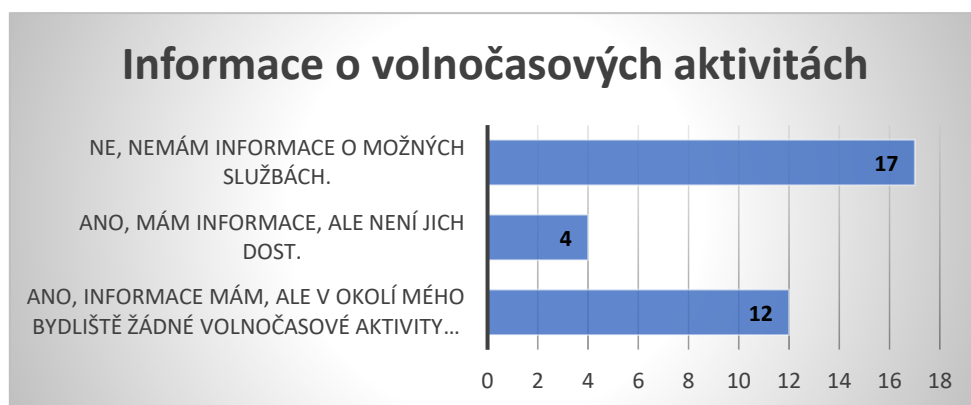

Informovanost o sociálních službách a volnočasových aktivitách v okolí

Necelá polovina respondentů (14 osob) uvedla, že informace o sociálních službách v okolí má, ale není jich dost. Přibližně stejný počet pečujících (12 osob) se potýká s tím, že informace má, ale v okolí bydliště žádné potřebné služby nejsou k dispozici. Oproti tomu 6 osob nemá informace o možných službách a jen 1 osoba má informaci o sociálních službách dostatek.

Co se týče informovanosti o volnočasových aktivitách, více než polovina respondentů (17 osob) uvedla, že nemá informace o aktivitách ve svém okolí. 12 pečujících informace má, ale v okolí nejsou žádné aktivity k dispozici. A 4 osoby uvedly, že informace o volnočasových aktivitách mají, ale není jich dost.

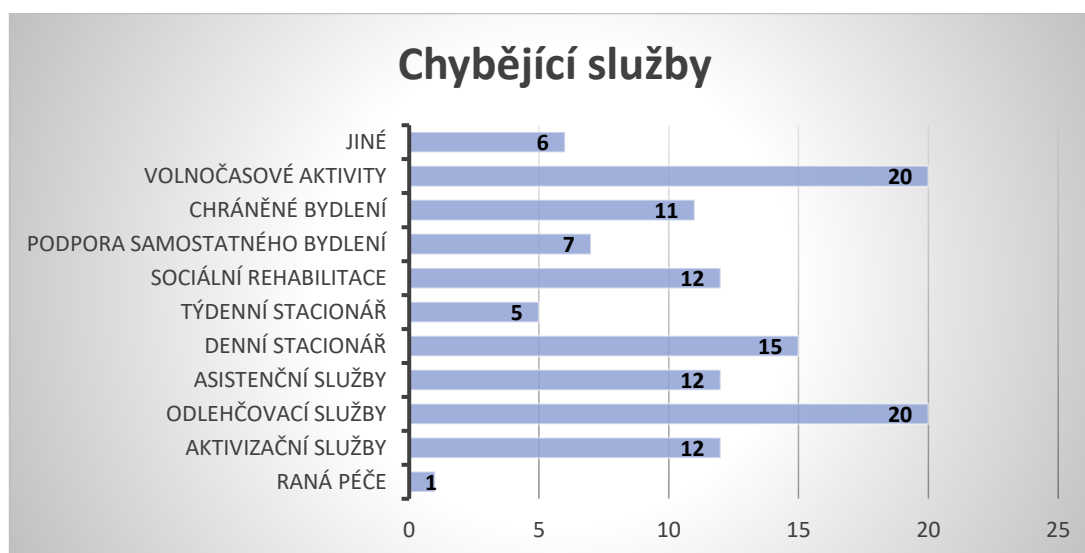
Aktuální využití sociálních služeb a volnočasových aktivit

Více než třetina respondentů (12 osob) aktuálně využívá sociální služby – nejčastěji ranou péči (7x), dále sociálně aktivizační službu pro seniory a osoby se zdravotním postižením SAS Berkana v Domažlicích (2 osoby), jedna osoba využívá denní Stacionář Klíček pro osoby s postižením v Sušici a jedna osoba nízkoprahový Klub Fontána pro děti a mládež v Domažlicích, přičemž obě posledně jmenované služby provozuje Diakonie Západ. V neposlední řadě jedna rodina využívá jednou ročně pobytovou odlehčovací službu mimo okres Klatovy. 21 respondentů nevyužívá aktuálně žádnou sociální službu.

Co se týče volnočasových aktivit, aktuálně je využívá 8 respondentů – nejčastěji plavání (5x), dále cvičení, koně, tancování, míčové a další hry. Jedna z respondentek pro integraci svého dítěte do společnosti sama organizuje volnočasové aktivity v obci, a to na Klatovsku. 24 respondentů aktuálně nevyužívá žádné volnočasové aktivity.

Chybějící sociální služby a volnočasové aktivity

Nejvíce pečující osoby postrádají služby poskytující odlehčení v péči a volnočasové aktivity (shodně 20 osob). Dále pak denní stacionář (15 osob), aktivizační služby (13 osob), sociální rehabilitaci (12 osob) a asistenční služby a chráněné bydlení (shodně 11 osob). Pouze 3 respondenti aktuálně sociální služby nepostrádají. Další chybějící sociální služby jsou uvedeny v grafu níže. Mimo sociální služby a volnočasové aktivity rodiče postrádají také kvalitní rehabilitaci, hipoterapii, snoezelen a muzikoterapii.

„Na Domažlicku neexistují v ŽÁDNÉ formě adekvátní odlehčovací nebo asistenční soc. služby, které by usnadnily pečovateli péči. Pečující nemají možnost, když potřebují náhle hospitalizaci v nemocnici, nebo jsou po úraze atd. operativně rychle najít službu, která je v péči nahradí..... Myslím, že poradenských služeb máme na Domažlicku dostatek, všichni jen radí, někteří lépe, jiní hůře. Neustále se vytváří nějaké nové komunitní plánování soc. služeb, ale konkrétní odlehčovací, asistenční a jiné služby, které mohou hlavně fyzicky pečujícím pomoci, CHYBÍ. Snad bude líp!!“

„Chybí mi jakákoliv pomoc, pokud onemocní pečující osoba, prarodiče již péči nezvládají a manžel je jediný, kdo zajišťuje finanční prostředky a nemůže zůstat doma.“ (pečující z Klatovska)

„Potřebovala bych službu Rané péče i pro dítě starší 7 let.“ (pečující z Horažďovicka)

„Chybí mi na Domažlicku kvalitní speciální škola (nejblíže máme Horšovský Týn a Merklín), ergoterapie je také jen v HT, hippoterapie, muzikoterapie je v Plzni, větší cílená školení pro pedagogy – běžný pedagog nemá dostatečné informace, větší podpora, aby pečující osoby mohly chodit do práce...“

Preference chybějících služeb se u pečujících osob přirozeně vyvíjí v závislosti na věku pečované osoby, což je zachyceno v následující tabulce. V případě dětí a mladých osob se zdravotním postižením postrádají pečující nejvíce volnočasové aktivity a dále terénní či ambulantní služby umožňující odlehčení od péče. S narůstajícím věkem pečované osoby je zajištění volnočasových aktivit méně důležité a pečující postrádají více pobytové služby. Informace k předpokládané formě využití odlehčovací služby jsou uvedeny v části Preferovaná forma odlehčovací služby na str. 11.

	0-7 let	8-15 let	16-25 let	26+ let
1. místo	volnočasové aktivity	volnočasové aktivity	odlehčovací služby chráněné bydlení	odlehčovací služby chráněné bydlení
2. místo	aktivizační služby	odlehčovací služby	asistenční služby	
3. místo	odlehčovací služby sociální rehabilitace denní stacionář	denní stacionáře	volnočasové aktivity	

Co se týče volnočasových aktivit, nejvíce pečující, konkrétně 7 respondentů, postrádají pro své blízké se zdravotním postižením cvičení a pohybové a sportovní aktivity, jako např. plavání. 7 respondentů uvedlo, že neví o možnostech navštěvovat volnočasové aktivity nebo je navštěvovat nelze či je nenapadá, jaké aktivity by byly pro pečovaného vhodné. 4 respondenti aktuálně žádné volnočasové aktivity nepostrádají. 5 respondentům chybí spíše než volnočasové aktivity různé formy rehabilitační péče (canisterapie, ergoterapie, rehabilitace, fyzioterapie), jedna pečující osoba postrádá sdružování rodičů. Další konkrétní chybějící volnočasové aktivity jsou uvedené v tabulce níže.

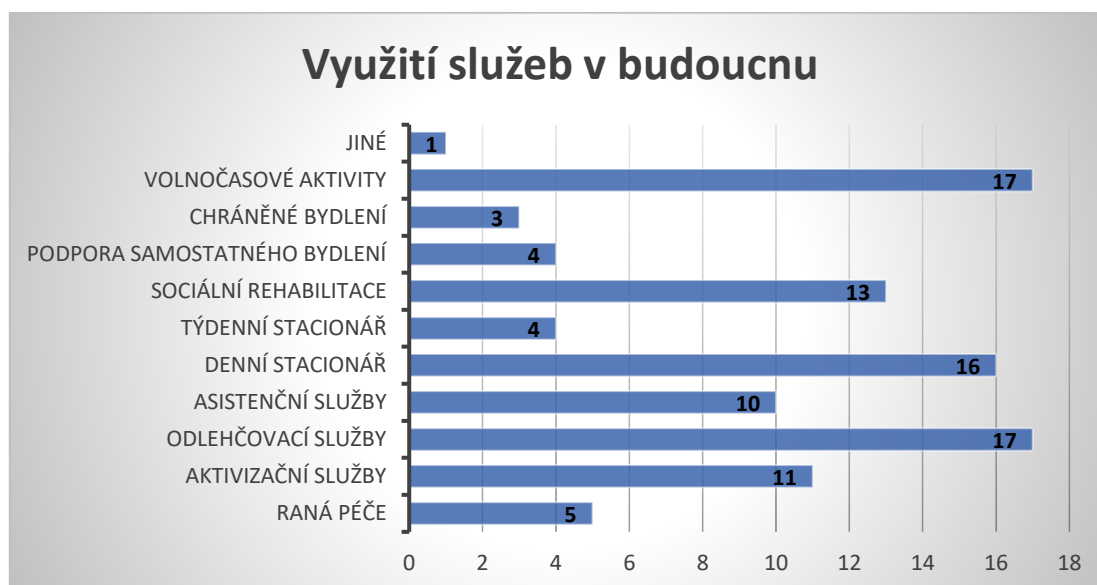
Tancování, cvičení, jóga, výtvarka, keramika	1x
Hry pro rozvoj motoriky, rozvoj řeči, logopedie, kreslení	1x
Setkávání, hernička pro děti se SVP	1x
Výlety, péče o zvířata	1x
Sociální dovednosti, vhodné zájmové kroužky	1x
Socializace	1x
Jakékoliv	1x
To, co mi chybělo, si sama organizuju v rámci bydliště	1x

„V okolí našeho bydliště není, myslím, vůbec nic pro děti s autismem, pro volný čas“. (pečující z Klatovska)

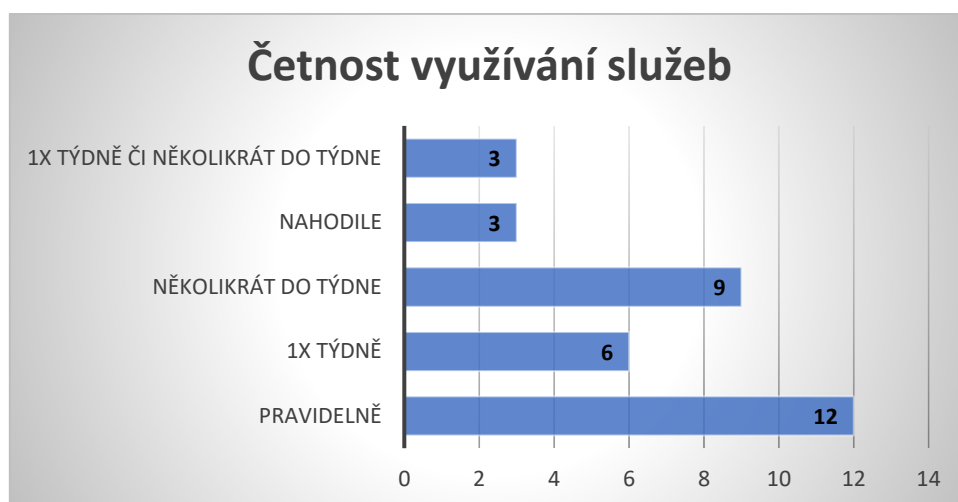
„Pro možnost dovolené mi chybí nějaký „kemp“ pro autisty.“ (pečující z Klatovska)

Předpokládané využití služeb v blízké budoucnosti (1-3 roky)

Nejčastějšími službami, které by pečující osoby s největší pravděpodobností využily v nejbližší budoucnosti, jsou služby poskytující odlehčení (17 osob) a volnočasové aktivity (také 17 osob) a také denní stacionář (16 osob) či sociální rehabilitaci (13 osob).

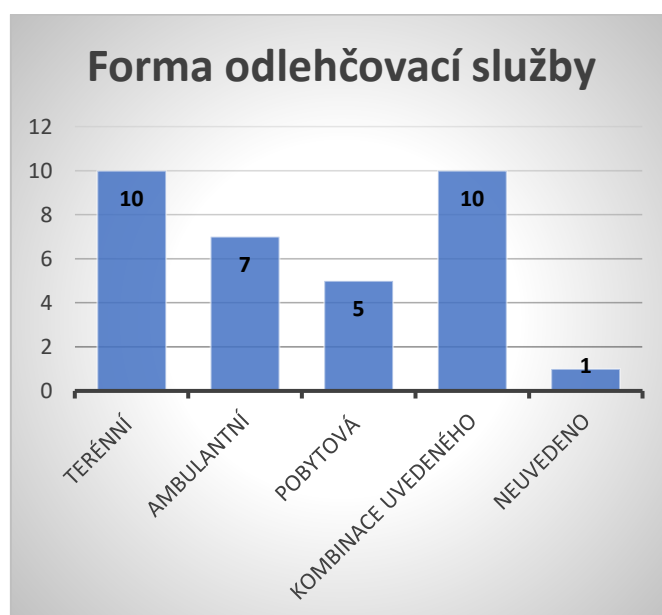

Více jak třetina respondentů by tyto služby využívala pravidelně. Několikrát do týdne, ať již pravidelně či nahodile, by služby čerpalo 9 respondentů. Naopak 1x týdně 6 pečujících osob. 3 osoby by se pohybovaly v rozmezí 1x týdně až několikrát týdně a 3 pečující nahodile.

Preferovaná forma odlehčovací služby

V rámci dotazníkového šetření byla také zkoumána preferovaná forma odlehčovací služby, která byla respondenty nejčastěji zmiňována jako chybějící služba. 10 pečujících osob by uvítalo terénní formu této služby, 7 osob ambulantní formu a 5 osob pobytovou formu odlehčovací služby. Zároveň 10 respondentů by pravděpodobně využilo kombinaci uvedených forem.

Preferovaná forma odlehčovací služby se proměňuje v závislosti na věku pečované osoby. Zatímco osoby pečující o dítě či mladého dospělého ve věku 0-15 let preferují spíše terénní a ambulantní formu, s rostoucím věkem pečované osoby narůstá zájem o pobytovou formu služby, příp. kombinaci forem, na úkor terénní služby.

4. Shrnutí

Ze získaných statistických dat vyplývá, že ve vybraných regionech žije 413 dětí a mladých lidí do 17 let a 985 dospělých se zdravotním postižením, kteří buď pobírají, nebo by mohli pobírat nějakou sociální službu.

Co se týče informovanosti o sociálních službách a volnočasových aktivitách v okolí, pouze jedna pečující osoba byla spokojena s dostatkem informací o sociálních službách. Informace pečujícím osobám chybí zejména o volnočasových aktivitách v okolí. Více jak třetina respondentů je informována o sociálních službách i volnočasových aktivitách dostatečně, ale potřebné služby v regionech nejsou k dispozici.

O nedostatku sociálních služeb a volnočasových aktivit svědčí také skutečnost, že aktuálně pouze přibližně třetina respondentů využívá sociální služby, a že volnočasové aktivity využívá méně než třetina z těch respondentů, kteří by je využívat chtěli.

Nejvíce pečující osoby postrádají odlehčovací služby a volnočasové aktivity (shodně 60,6 % respondentů). Chybí také denní stacionáře (45,5 %), aktivizační služby (39,4 %), sociální rehabilitace (36,4 %) a chráněné bydlení (33,3 %). U odlehčovací služby necelá třetina pečujících postrádá terénní formu a také kombinaci forem, více jak pětina respondentů by uvítala ambulantní formu služby a méně jak pětina respondentů pobytovou odlehčovací službu.

Preference chybějících služeb se u pečujících osob přirozeně vyvíjí v závislosti na věku pečované osoby – s narůstajícím věkem pečované osoby je zajištění volnočasových aktivit méně důležité a větší důležitost a potřebnost je kladena na pobytové služby (chráněné bydlení, odlehčovací služby pobytového typu).

Nejvíce postrádané služby jsou také ty, které by pečující s největší pravděpodobností využili v blízké budoucnosti (1-3 roky) – odlehčovací služby, volnočasové aktivity (shodně 51,5 % respondentů), denní stacionář (48,9 %) a sociální rehabilitace (39,4 %). Chybějící služby by respondenti nejvíce využívali pravidelně (více jak třetina respondentů). Několikrát do týdne by služby využila necelá třetina respondentů a 1x týdně přibližně pětina respondentů.

Z volnočasových aktivit postrádají pečující pro své blízké se zdravotním postižením nejvíce cvičení a pohybové a sportovní aktivity, jako např. plavání (případně tancování, jóga), a dále také různé formy rehabilitační péče, např. canisterapie, ergoterapie, rehabilitace, fyzioterapie).

5. Doporučení

- Zvyšovat povědomí pečujících osob o sociálních a návazných službách, které mohou při zajištění péče o své blízké využít. Pečující osoby, obzvláště pečující, kteří nevyužívají žádnou službu, či pečující vyššího věku, nemusí mít informace o možných/dostupných službách, o tom, jak služby fungují, nemusí mít vytvořenou představu o tom, jak by chtěly péči o blízkou osobu zajistit – je třeba s nimi o tom mluvit, služby jim ukazovat. Je třeba v regionech oslovit pečující osoby, např. prostřednictvím členských organizací či asociací služeb, které využívají, či ve spolupráci s úřadem práce, pokud to bude možné, a nabídnout jim dle jejich potřeb informace, podporu, možnost sdílení a doprovázení. Zároveň je třeba zajistit osobu, službu či organizaci, která pečující osoby bude oslovovat a s pečujícími bude uvedeným způsobem pracovat. To by mohlo také napomoci zmapování potřeb většího počtu pečujících osob.

- V procesu komunitního plánování sociálních služeb (dále jen KPSS), který probíhá ve všech dotčených regionech, zapojit pečující osoby do plánování rozvoje sociálních a návazných služeb a vytvořit pro jejich zapojení podmínky. Potřeby pečujících osob se mění s rostoucím věkem pečované osoby a s životními událostmi rodin – rodiče malých dětí se zdravotním postižením mohou mít na péči zatím dostatek sil a spíše než pobytové služby potřebují terénní služby pro krátkodobější odlehčení v péči. Jiné potřeby bude rodina mít v momentě, kdy dítě ukončí školní docházku, a v situaci, kdy stárnoucím rodičům budou postupně docházet síly.
- Účinněji naplňovat aktivity a opatření uvedené v komunitních plánech dotčených regionů, týkající se podpory pečujících osob a vzniku chybějících služeb pro tuto cílovou skupinu. Ve všech aktuálních komunitních plánech³ je podpora pečujících osob či zajištění potřebných služeb uvedena, v některých již dlouhodobě. Dle Registru poskytovatelů služeb⁴ jsou např. terénní odlehčovací služby pro osoby se zdravotním postižením bez omezení věku v celém regionu (4 SO ORP) zajištěny pouze na Sušicku, Železnorudsku a částečně na Horažďovicku; osobní asistence pouze na Klatovsku; chráněné bydlení či podpora samostatného bydlení nejsou na daném území provozovány a poskytovány. Je třeba v rámci KPSS hledat poskytovatele a možnosti, jak chybějící služby v regionech zajistit.
- Chybějící volnočasové aktivity je třeba řešit v daných regionech – hledat možnosti zajištění potřebných aktivit a projednávat podmínky pro jejich realizaci ve spolupráci s místními volnočasovými organizacemi a institucemi, asociacemi sdružujícími pečující osoby a dalšími subjekty.
- Při plánování rozvoje sociálních služeb, zejména pobytové formy, klást důraz na komunitní služby, které poskytují podporu nesoběstačným osobám v jejich přirozeném prostředí a představují moderní možnosti podpory a osamostatňování se dospělých osob se zdravotním postižením.

³ <https://www.domazlice.eu/socialni-sluzby/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb/komunitni-plan/>
<https://www.klatovy.cz/mukt/socialnisluzby-kp-dokumenty.asp?ss=yes>
<https://www.mestosusice.cz/mususice/socialnisluzby-kp-dokumenty.asp>
https://www.mesto-horazdovice.cz/muhd/komunitni_planovani_socas.asp
⁴ <https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb>

6. Přílohy

Příloha 1. Dotazník pro pečující osoby

Cílem průzkumu je zmapovat potřebnost služeb, které by mohly poskytnout podporu a odlehčení osobám, které pečují o svého blízkého – dítě nebo dospělou osobu se zdravotním postižením. Vážíme si času, který věnujete vyplnění dotazníku.

Dotazníkové šetření je zcela anonymní a výstupy budou použity pro rozvoj sociálních služeb v obcích s rozšířenou působností Domažlice, Klatovy, Horažďovice a Sušice.

Průzkum realizuje Místní akční skupina Pošumaví ve spolupráci s Centrem pro komunitní práci západní Čechy v rámci projektu Podpora komunitních a sociálních aktivit na území MAS Pošumaví.

Mockrát Vám děkujeme, že vyplněním dotazníku pomáháte rozvíjet sociální služby ve Vašem okolí!

1. Uveďte, prosím, obec, ve které bydlí osoba, o kterou pečujete:.....
2. V jakém věku je osoba, o kterou pečujete?
☐ 0-7 let ☐ 16-25 let
☐ 8-15 let ☐ 26-45 let
3. S jakým zdravotním omezením se potýká osoba, o kterou pečujete? Možno zvolit více odpovědí.
☐ tělesné postižení
☐ mentální postižení
☐ kombinované postižení
☐ duševní onemocnění
☐ porucha autistického spektra, chování náročné na péči
☐ nesoběstačnost z důvodu nemoci
☐ jiné:.....
4. Kolik času Vám zabere péče o Vašeho blízkého se zdravotním postižením?
☐ méně než 4 hodiny denně ☐ 24 hodin – každodenní nepřetržitá péče
☐ cca 5-10 hodin denně ☐ 24 hodin – nepřetržitá péče o víkendu
☐ cca 11-16 hodin denně
5. Kolik je Vám let?
☐ 20-30 let ☐ 40-49 let ☐ 60 a více
☐ 30-39 let ☐ 50-59 let
6. Máte informace o sociálních službách v okolí (raná péče, osobní asistence, odlehčovací služba, denní stacionář, chráněné bydlení, sociálně terapeutické dílny...), které můžete Vy nebo pečovaná osoba při péči využívat?
☐ ano, mám jich dostatek
☐ ano, mám informace, ale není jich dost.
☐ ne, nemám informace o možných službách.
☐ ano, informace mám, ale v okolí mého bydliště žádné služby nejsou k dispozici.
7. Máte informace o volnočasových aktivitách v okolí, které může pečovaná osoba využívat?
☐ ano, mám jich dostatek
☐ ano, mám informace, ale není jich dost.
☐ ne, nemám informace o možných službách.
☐ ano, informace mám, ale v okolí mého bydliště žádné volnočasové aktivity nejsou k dispozici.
8. Využíváte při péči o blízkou osobu některou ze sociálních služeb (např. osobní asistenci, denní stacionář, pečovatelskou službu, ranou péči.....)?
☐ ano, využívané služby:.....
☐ žádné služby nevyužívám

9. Využíváte volnočasové aktivity pro Vaše dítě (plavání, tancování, jóga, cvičení, keramika...)?
☐ ano, využívané služby:.....
☐ žádné služby nevyužívám
12. Pokud aktuálně postrádáte volnočasové aktivity pro pečovanou osobu, uveďte prosím, jaké konkrétně:

13. Postrádáte aktuálně ve svém okolí některou z následujících služeb? Možno zvolit více odpovědí.
☐ raná péče (poskytuje pomoc a podporu rodinám, ve kterých se narodilo dítě s postižením či ohroženým vývojem, a to do 7 let věku dítěte)
☐ aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením (poskytují podporu uživatelům v udržení, rozvoji a získání sociálních dovedností a schopností a psychosociální podporu)
☐ služby poskytující odlehčení pečující osobě od péče (tzv. odlehčovací služba, která se po určitou dobu postará o pečovanou osobu v době Vaší nepřítomnosti buď přímo u Vás doma, nebo v pobytovém zařízení)
☐ asistenční služby, které Vám pomohou s péčí o Vaše dítě v domácím prostředí
☐ denní stacionář (zařízení poskytující denní péči a program rozvíjející schopnosti a dovednosti uživatelů)
☐ týdenní stacionář (zařízení poskytující ubytování, celodenní péči a podporu rozvoje schopnosti uživatelů)
☐ sociální rehabilitace (poskytuje podporu k posílení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti uživatelů)
☐ podpora samostatného bydlení (pracovníci poskytují podporu přímo v bydlíšti uživatele)
☐ chráněné bydlení (malé domácnosti komunitního typu se zachováním podpory v potřebné výši pro uživatele)
☐ volnočasové aktivity – konkrétně:.....
☐ jiná služba – popis:.....
14. Jaké služby byste využili s největší pravděpodobností v blízké budoucnosti, během následujících 1-3 let? Možno zvolit více odpovědí.
☐ raná péče
☐ aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením
☐ služby poskytující odlehčení pečující osobě od péče (tzv. odlehčovací služba, která se postará o pečovanou osobu v době Vaší nepřítomnosti buď přímo u Vás doma, nebo v pobytovém zařízení)
☐ asistenční služby, které Vám pomohou s péčí o Vaše dítě
☐ denní stacionář
☐ týdenní stacionář
☐ sociální rehabilitace
☐ podpora samostatného bydlení (pracovníci poskytují podporu přímo v bydlíšti uživatele)
☐ chráněné bydlení (malé domácnosti komunitního typu se zachováním podpory v potřebné výši pro uživatele)
☐ volnočasové aktivity – konkrétně:.....
☐ jiná služba – popis:.....
15. Jak často byste chtěli pravděpodobně služby uvedené v otázkách 13 a 14 využívat? Možno zvolit více odpovědí.
☐ 1x týdně ☐ několikrát do týdne
☐ pravidelně ☐ nahodile
☐ jinak – doplňte:.....
16. Pokud byste chtěli aktuálně či v blízké budoucnosti využít odlehčovací službu, v jaké formě by to pravděpodobně bylo?
☐ terénní pomoc přímo v domácnosti osoby, o kterou pečujete
☐ pobytová služba, kam je osoba, o kterou pečujete, dočasně umístěna (na týden, měsíc apod.)
☐ kombinace obojího

17. Pokud máte jakoukoliv připomínku, doplnění či cokoliv, co Vám přijde důležité a v dotazníku jsme se nezeptali, napište nám to prosím níže (např. další problémy, které řešíte atp.):.....
.....
.....
.....
.....
.....